A°. 1825. N° 62.

ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag den 26. Mei.

PARYS, den 21. Mei.

(*Vervolg der redevoering van den heer* Roijer-Collard *over de wet op de heiligschennis.*)

Zie hier nog nadere gevolgen van het voorgestelde beginsel. Men speelt met den godsdienst niet als met de menschen; men bestemt deszelfs deel niet; men zegt tot denzelven niet met gezag, dat hij tot dus verre en niet verder zal gaan. De heiligschennis door de ontheiliging [illegible] die alleen, als er [illegible] af [illegible] de heiligschennis, maar de ketterij en de godslastering met hetzelfde gezag aan de deur kloppen? De waarheid gedoogt geene zulke halve schikkingen. Met welk regt peilt uwe onheilige hand de Goddelijke majesteit, en verklaart zij die kwetsbaar op een enkel punt, onkwetsbaar op alle andere, gevoelig voor feitelijkheden, ongevoelig voor allen anderen hoon? Hij heeft gelijk, die schrijver (de abt *de la Mennais*, een der hevigste ultra's), die uwe wet armzalig, bedriegelijk en zelfs godverloochend vindt; zoodra een enkel leerstuk van den katholijken godsdienst in de wet overgaat, moet die geheele godsdienst voor waar, en de andere voor valsch gehouden worden; dezelve moet dan een deel van de staatsregeling uitmaken, en van daar zich over de staat- en burgerlijke inrigtingen verspreiden; *anders belijdt de staat onverschilligheid van godsdienst, sluit hij God uit zijne wet uit, is hij godverzakend.*

» Ik bedank den vermaarden schrijver, dat hij het beginsel zoo wel ontwikkeld heeft, hetwelk de wet door beperkingen en een kunstig zamenweefsel ontveinst. Ziedaar hetzelve in het volle licht en in al zijne vruchtbaarheid. Nadat de wet *de waarheid voor waar gehouden* heeft, maakt zich de *aangenomene waarheid* op hare beurt van de wet meester; maakt zij constitutien, maakt zij staats- en burgerlijke inrigtingen, alles, in een woord, mijneheeren. Niet alleen is dan haar rijk van deze wereld; maar deze wereld is ook haar rijk; de schepter is dan in hare handen overgegaan, en de priester is Koning. Even als men ons in de staatkunde tusschen de volstrekte magt en de revolutionaire [illegible] tusschen de theocratie en de godverzaking ingedrongen.

» Wij willen dien hatelijken tweesprong niet. De theocratie was geschikt voor de Joden, die God door tijdelijke beloften en bedreigingen [illegible] zij is door het Evangelie afgeschaft. Indien zij, in andere [illegible] der onwetenheid, nog eenige magt heeft kunnen verschaffen, zoo zij in onze dagen slechts een verfoeijelijk bedrog zijn; aan de eene zijde zou de opregtheid, aan de andere zijde de geloovigheid mangelen. Het is onwaar, dat men de theocratie alleen door godverzaking verlaat. De bestaande Fransche wetgeving is niet theocratisch; men erkent zulks, wijl men haar dit tot misdaad aanrekent; en de Fransche wetgeving is echter in geenen deele godverzakend. Of de woorden *godverzakende wet* zijn onzin, of zij willen, in de toepassing, welke men er ons van maakt, zeggen, dat de Fransche wetgeving wetens veronderstelt, dat wij een volk zonder eenigen godsdienst zijn, een volk dat niet in God gelooft, en dat zich stoutelijk, schaamteloos ondernomen heeft in die veronderstelling te regeren. Welnu! de Fransche wetgeving veronderstelt en doet volstrekt het tegendeel. Moet ik u [illegible] bewijzen? Opent het charter, de wet der wetten, en gij [illegible] zijnen godsdienst vrijelijk uitoefent; dat de [illegible] eeredienst traktementen uit de koninklijke [illegible] apostolische en roomsche [illegible] zij zult er [illegible] millioen [illegible] katholijken eeredienst betaalt. De financiele wet ten minste toch is niet goddeloos.

Doch ziet hier een, zoo mogelijk, nog overtuigender bewijs, dat God niet uit onze wetten uitgesloten is, namelijk, dat de wetten zelve en met haar de geheele maatschappij zich onder de bescherming van den eed gesteld hebben; en ook het charter heeft dezen heiligen waarborg ingeroepen; » De koning en zijne opvolgers, zegt hetzelve, zullen bij » hunne inhuldiging zweren, het tegenwoordig constitutionele charter » getrouwelijk natekeven."

En wat is de eed? » eene daad van godsdienst," zeggen de regtsgeleerden, » waarbij hij, die zweert, God aanroept als getuige van zijne ge» trouwheid in hetgeen hij belooft, als regter en wreker van zijne on» trouw, indien hij daarin mogt falen." Hoe! de eed is eene daad van godsdienst, waar God, de Alomtegenwoordige, als getuige en wreker [illegible] komt, en als de wetten zich onophoudelijk op den eed verlaten, dien onophoudelijk voorschrijven, misschien verkwisten, durft men zeggen, dat God uit dieselfde wetten uitgesloten is, en de staat wettelijk godverzakend is! Zoodane beschuldiging, letterlijk opgevat, zou zulk eene schaamtelooze lastering zijn, dat men wel moet begrijpen, dat zij eenen verbloemden zin heeft, en dat, als men van God spreekt, God eigenlijk niet bedoeld wordt, maar iets anders. Ook wil men ons dit wel doen verstaan: die overal met zoo veel gedruisch uitgesproken banvloek, is slechts de kreet van den vertoornden hoogmoed, eene wraak uit de wetten genomen, welke uit matte onverschilligheid verzuimd hebben, eenen godsdienst voor waar, en de andere voor valsch te verklaren; de vrijheid en gelijke bescherming der eerediensten, ziet daar alle de godverzaking van het charter.

Men bedriegt zich nogtans; neen, het charter is niet onverschillig; neen, het is niet onzijdig, het is slechts onbevoegd; als ondermaansche wet, kent zij slechts de menschelijke dingen. De mensch is een godsdienstig wezen, dit is eene daadzaak, welke bevat kan worden; en, indien ik het zeggen mag, onder de zinnen der wet valt. Zij neemt die daadzaak op, zij beschouwt dezelve in hare verschillende omstandigheden, en zij bedient zich daarvan verstandiglijk voor het tijdelijk welzijn der maatschappij. Zoo erkent de grondwet, dat er verschillende godsdiensten in Frankrijk beleden worden, het beschermt die allen. Onder die godsdiensten, vereert zij inzonderheid den Christelijken godsdienst, waarvan de beschaving afstamt; onder de Christelijke belijdenissen, kent zij een hoogen rang toe aan den katholijken, apostolischen en roomschen godsdienst, die de godsdienst van meest alle Franschen is. Waarin bestaat die voorrang van den katholijken godsdienst, die de godsdienst van staat genoemd wordt? Men kan daarover twisten zoo lang men wil; alles wat ik er thans van zeggen wil, is, dat, hoe ver men dien ook trekke, dezelve niet buiten de staats-orde kan geraken, en het onwedersprekelijk bewijs, dat dezelve er niet buiten kan komen, is, dat de grondwet alle andere godsdiensten gelijkelijk beschermt, hetgeen onmogelijk zou zijn, indien zij den katholijken godsdienst wettelijk voor waar verklaard had; want daardoor zouden dan de andere wettelijk valsch, en dus wettelijk strafbaar zijn. De grondwet blijft, zoo als zij moet, bij de daadzaken, welke zij behoort waar te nemen; zij beschikt omtrent die daadzaken met diepe wijsheid, maar zij wacht zich over de waarheid uitspraak te doen, welke geene menschelijke zaak is, waarvan zij kennis draagt. Wij, afzonderlijke en gelijksoortige schepselen; wij, naar Gods evenbeeld gemaakte, met de onsterfelijkheid begiftigde wezens; wij bezitten onder onze heerlijke vermogens de godsdienstige bevatting; maar die heeft God aan de staten niet gegeven, welke dezelfde bestemming niet hebben, en niet alleen heeft hij dezelve die niet gegeven, maar men kan zeggen, dat hij dezelve die [illegible] heeft, wijl hij toegelaten, wijl hij, in zijne ondoorgrondelijke [illegible] gewild heeft, dat de valsche godsdiensten, tot vastheid en [illegible] der maatschappijen, dezelfde voordeelen als de ware zouden hebben. Het is niet noodig de bewijzen daarvan uit de geschiedenis op te halen [illegible] aanschouwt Engeland [illegible] de eerste plaats [illegible] ten minste voor schismatiek houden.

(*Het Vervolg hierna.*)

ROME, den 7. Mei.

Men spreekt hier van een huwelijk van den zoon des graven *van St. Leu*, *Lodewijk Bonaparte*, met de dochter der gravin *Survillers*, gemalin van *Jozef Bonaparte*.

— Onlangs is weder een scherp plakaat tegen de roovers uitgevaardigd, zonder dat men daarvan echter groote gevolgen verwacht. De maatregelen tegen de roovers, de soldaten en de militie, kosten groote sommen gelds; doch niets baat, zoo lang Napels niet krachtdadig tot de uitroeijing van het kwaad medewerkt. Dit is geenszins het geval. Napels heeft eensdeels geene troepen genoeg, om ze tot dezen dienst te gebruiken, en wil anderdeels de gemeenten niet wapenen. In het afgeloopen jaar had men de hoop opgevat, dat de benden zich zouden verstrooijen, wijl er verraad en ongebondenheid onder hen heerschte. Nooit had men zoo vele roovers gezien, die de hoofden hunner medepligtigen, tegen de uitgeloofde premien, aanbragten. Het schijnt nu echter, dat de bende van *Gasbaron*, de magtigste van alle, nieuwe rekruten en nieuwe krachten ontvangen heeft. Men meent, dat hij zich tegenwoordig in de Abruzzes ophoudt. Zijne bende wordt [illegible] begroot.

— Den 5. is monsignor *Ambaroni* naar Pesaro vertrokken, om, namens Zijne Heiligheid, den dauphin eenen gewijden degen en muts te overhandigen. Dit is eene onderscheiding, welke de pausen aan groote vorsten en beroemde veldheeren bewijzen, die tegen ketters, ongeloovigen, of anders ook tot stichting der kerk, zegepralen behaald hebben. Het oudste voorbeeld van dit gebruik dagteekent van 1385, toen *Forteguerra Forteguerri*, Confaloniere van Lucca, deze eer te beurt viel; in de 15. eeuw gaven *Nicolaas* V. en *Pius* II. den gewijden degen aan aartshertog *Albrecht* broeder van keizer *Frederik*, en aan *Lodewijk* XII., koning van Frankrijk; *Paulus* II gaf hem te Rome eigenhandig aan keizer *Frederik* III.; ook *D. Juan van Oostenrijk* ontving hem na de overwinning bij Lepanto, en prins *Eugenius van Savoye* na die van Zent over de Turken. Het laatste gewijde zwaard ontving, 1758 of 1759, de Oostenrijksche veldmaarschalk *Daun*, wegens voordeelen, die hij op den koning van Pruissen had behaald. Beide, degen en kap, worden op feestdagen, gewoonlijk echter na de keramis, door den Paus ingezegend. Het zwaard heeft een gouden knop; de hoed is van cramoisi-fluweel, met hermelijn gevoerd en met een gouden snoer voorzien; in het midden is eene duif gestikt.

HAARLEM, den 23. Mei.

Naar men verneemt, is de commissie ter beoordeeling der voorwerpen, ingezonden voor de aanstaande algemeene Tentoonstelling, dezer dagen door Z. M. benoemd, en bestaat dezelve uit de heeren *J. P. van Wickevoort Crommelin*, president, *L. Hamerster Ameshoff*, Jr. *W.*

P. Burnaart, J. G. S. van Breda, C. Lecocq, P. J. van der Kist, J. J. Huytens Kerremans, B. Ledeboer, J. van de Mule Douss, M. van Marum, D. D. Melotte d'Envoz, J. H. Onderdewijngaard Canzius, C. Pieters, J. de Vos, J. van Toers, J. A. baron van Zuylen van Nijevelt en C. J. B. Wouters de Terweerden.

ARNHEM, den 21. Mei.

Voor hen, die belang stellen in den bloei der schoone kunsten, zal het ongetwijfeld niet onverschillig zijn, wederom eenig verslag te ontvangen van den afloop der jaarlijksche uitdeeling van medailles en andere prijzen, door het genootschap van *Teeken-, Bouw- en Doorzigtkunde* alhier, welke op gisteren namiddag, in de Gasthuiskerk, in bijzijn van de stedelijke autoriteiten, den heer president van de regtbank, contribuerende leden, enz., plaats had. Gedurende de uitvoering eener *ouverture* door het wel bezet orchest, beklom de heer rector der Latijnsche scholen, *Rombouts*, het spreekgestoelte, en deed eene treffende verhandeling over *het verdienstelijke eener waardige beoefening der Beeldende Kunsten.*

Uit het hierop volgende verslag van den staat des Instituuts, door den secretaris *van Bronkhorst*, bleek het, dat daarin, sedert het afgeloopen jaar, weinig of geen verandering was gekomen; dat in alle de klassen de vorderingen der leerlingen aan de moeite, die zich de onderwijzers gaven, beantwoord hadden, en dat fluenderheid de bouwkunde veel bijval en aanmoediging ondervond. — Bij de beoordeeling der prijsteekeningen was in de eerste klasse der contribuerende in de teekenkunde, de eerste prijs toegekend aan *D. Krasenberg*, te Velp, en de tweede aan *G. W. van der Wiel Engelenburg*. — In dezelfde klasse der begunstigden, de eerste prijs aan *R. Hendriks*, en de tweede aan *Willemsen*.

In de tweede klasse der contribuerende, de eerste prijs aan *H. F. Malliackloth*, en de tweede aan *G. van de Sloten*. — In dezelfde klasse der begunstigden de eerste prijs aan *Jan Berres*, te Velp, en de tweede aan *P. H. Bronbeck*.

In de derde klasse der contribuerenden de eerste prijs aan *L. A. Te Winkel*, en de tweede aan *Jelis van de Wal*. — In dezelfde klasse der begunstigden, de eerste prijs aan *J. C. van Peursem*, te Velp, en de tweede aan *B. Groeneveld*.

In de vierde klasse naar pleister, de zilveren medaille aan *Salomon Wullschläger*, en een tweede prijs aan *Gijsbertus Eijmers*.

In de vijfde klasse, naar het levende model, de gouden medaille aan *Johan Jacob Löw*.

In de doorzigtkunde, de eenige prijs aan *Jelis van de Wal*.

In de eerste klasse der bouwkunde, was tot prijsvraag opgegeven een Trap met eene platte-grond-teekening, benevens de opstand, geteekend op eene schaal van twee palmen op den duim. — Zijnde de eerste prijs toegekend aan *J. C. van Peursem*, te Velp, en de tweede, bij loting, aan *A. Markes*.

In de tweede klasse der bouwkunde bepaalde zich het onderwerp tot eene Nis, in eene kamer of salon, naar de Korinthische orde. Men verlangde daarbij eene platte-grond-teekening op eene schaal van ... palm op den duim. Zijnde de eerste prijs toegekend aan *Kasper Hasselbach*.

Eindelijk was in de derde klasse der bouwkunde de prijsvraag voorgesteld, een burgerhuis geschikt voor den middelstand, van twee verdiepingen, ... met de vereischte gemakken. Men verlangde eene grondteekening van de 1. en 2. verdieping, voorgevel, en voornaamste doorsneden. Zijnde de zilveren medaille behaald door *Hendrik Jan Heuvelink*.

Onder het uitgifte der gouden en zilveren medailles, liet zich het geschal van trompetten en pauken hooren, terwijl het orchest, bij het ter hand stellen der prijzen aan de verdere bekroonde jongelingen, eene bevallige andante uitvoerde.

Na gepaste aanspraken, door den secretaris aan de bekroonde jongelingen (waarbij de gedachtenis aan den Protector des genootschaps, wijlen Z. E. den Ridder van Kinsbergen, niet vergeten werd) en dezulken, die voor hunne gelukkige mededingers hadden moeten onderdoen, bedankte *J. J. Löw* voor hem en zijne medebekroonde leerlingen, voor de ontvangene medailles en prijzen; waarna deze genoegelijke plegtigheid op eene doelmatige wijze besloten werd.

Onder alles, wat in de laatste jaren tot verbetering en verfraaijing der omstreken van Arnhem is aangelegd, zal de verstandige opmerker ongetwijfeld met genoegen de beide begraafplaatsen waarnemen, welke buiten de Velper- en Rijnpoorten dier stad zijn daargesteld. De oprigting van de eerstgenoemde, alleen voor de belijders van den Roomsch-Katholijken godsdienst aangewijd, heeft, om de bijzondere heerschappij, onder welke deze geloofigen leven, weinig moeite gekost; maar de daarstelling van de laatste, voor alle menschen, van welken stand of belijdenis ook, opengesteld, heeft veel vele en gewigtige zwarigheden te kampen gehad, welker overwinning ... ... vordering in verlichting mag worden toegeschreven.

Het wel slagen toch van deze onderneming getuigt, dat de groote vooroordeelen, welke dezelve vroeger in den weg stonden, zelfs de uitvoering geweldadig verhinderden, aanmerkelijk zijn afgenomen, en, ja misschien, nog dezen of genen hoeijen, maar het algemeen niet langer kunnen doen dwalen.

Het verschil van stand en jaren onder hen, die de moeite dezer onderneming op zich hebben genomen, zoowel als onder diegenen, welke die poging met hunne bijdragen hebben ondersteund, vooral ook onder het aantal dergenen, die, zoodra deze begraafplaats daartoe gereed was, van dezelve gretig gebruik hebben gemaakt, om hunne afgestorvenen daar te doen rusten, bewijst ten duidelijkste, dat deze verlichting niet alleen eenen bijzonderen leeftijd eigen, of het deel van enkele bevoorregten is, maar dat dezelve onderen en jongeren, aanzienlijken en geringen omvat, en daardoor deze inrigting eene behoefte voor het algemeen geworden was.

Daarenboven strekken de ligging van deze begraafplaats op eene sierlijke hoogte in het midden der wandelingen, de smaakvolle inrigting van derzelver geheel, en de verfraaijing van dezelve door eene menigte bloemen en heesters, ter eere van het Christendom der bewoners van Arnhem, die daardoor toonen, dat de dood voor hun geen engel der verschrikking, hun eerbied voor de lijken hunner ontslapenen geen onverstandig afgrijzen is, en dat zij, voornemens zijn, hun kerkgebouw niet langer af te zonderen tot eene rotplaats voor het sterfelijke van den mensch, maar te heiligen tot eenen tempel, waarin de menigte, zonder nadeel voor het ligchaam, den geest kan verheffen ter vereering van den Onsterfelijken.

Bij dat alles mag niet worden verzwegen, dat de Regering der stad Arnhem, met bijzondere welwillendheid, tot het daarstellen dezer begraafplaats, veel heeft bijgedragen, en wel aanvankelijk door den grond, tot dezelve gebezigd, niet slechts om niet af te staan, maar zelfs eenigermate voor te bereiden, en naderhand door de wandelingen en beplantingen rondom dezelve, geheel ten dienste van dezelve aan te leggen.

Aan dit gunstige uiterlijke beantwoordt de innerlijke inrigting volkomen, vermits men zich daarbij bevlijtigd heeft aller belangen en wenschen zoo veel mogelijk te dienen. Men heeft vooral het oor geleend aan de billijke klagten, dat op vele plaatsen de onderscheidene kosten, welke, onder allerlei namen, bij begrafenissen moeten worden voldaan, zoodanig oploopen, dat dezelve een huisgezin, hetwelk het ongeluk had deszelfs hoofd en eenigen verzorger te verliezen, aanmerkelijk drukken: en, ter wegneming van dat bezwaar, heeft men de wezenlijke kosten, welke ter begraving noodzakelijk moeten worden aangewend, zoo gering mogelijk berekend. Vooral ook daarom is de begraafplaats in drie vakken verdeeld, en het tarief der kosten daarnaar zoodanig gewijzigd, dat voor het ter aarde bestellen in het eerste vak iets meer, dan in het tweede, en in het derde onbeduidend weinig gevorderd wordt. In de twee eerste dezer vakken zijn daarenboven enkele of meer grafplaatsen te zamen, tegen zeer matige prijzen, in eigendom verkrijgbaar gesteld, en aan die eigenaren de vrijheid gelaten, om, des verkiezende, grafkelders te laten metselen, of ook onoverdekte graftecekenen op te rigten.

Kortom, alles getuigt van onbevooroordeeld overleg, met het uitsluitende doel, om op de onkostbaarste wijze, ten nutte van het algemeen, een verouderd misbruik langzamerhand in onbruik te doen geraken, en de gelegenheid daar te stellen, om op het voorbeeld van anderen, ten dezen opzigte, vrijwillig te doen, hetgeen het gezond verstand, en pligtmatige verzorging van den welstand der inwoners, vorderen.

Deze begraafplaats verdient alzoo in alle opzigten te worden aanbevolen, en de zoodanigen, onder de bewoners van Arnhem en derzelver omstreken, die het hunne nog niet hebben bijgedragen, om derzelver verdere voltooijing of voortdurend onderhoud te bevorderen, te worden uitgenoodigd om zich daaraan niet te onttrekken; maar zich te beijveren om ook het hunne toe te brengen tot dit verdienstelijke werk, en niet alleen achter te blijven, waar zoo vele anderen met lof voorgaan, en daarvan de gewenschte vruchten plukken.

ARNHEM, den 26. Mei.

Het water is hoog in den Rijn aan de paal:

Den 25. Mei. 1 El 3 Palm 0 Duim;	gewassen 0 D.	gevallen	5 D.
Den 26. dito. 1 El 2 Palm 5 Duim;	gewassen 0 D.	gevallen	5 D.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.